Một số giải pháp cơ bản nâng cao chất lượng nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội

ThS NGUYỄN ĐÌNH NGUYÊN
Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng; Email: nguyen37mta@gmail.com

Tóm tắt: *Nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội là lực lượng nòng cốt, trực tiếp nghiên cứu, giảng dạy khoa học xã hội và nhân văn, thực hiện các nghiệp vụ công tác đảng, công tác chính trị, có vai trò hết sức quan trọng trong việc góp phần nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo, xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam vững mạnh về chính trị.*
Từ khóa: *nguồn nhân lực; khoa học xã hội và nhân văn; nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn.*

Nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội có vị trí, vai trò to lớn, ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng thực hiện nhiệm vụ chính trị trung tâm của các học viện, trường sĩ quan quân đội. Vì vậy, nâng cao chất lượng nguồn nhân nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội là vấn đề có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, không chỉ góp phần chuẩn hóa đội ngũ cán bộ khoa học xã hội và nhân văn quân sự mà còn có ảnh hưởng không nhỏ đến việc nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo của các học viện, trường sĩ quan quân đội trong tình hình mới.

Trong những năm qua, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, Tổng cục Chính trị, các cơ quan chức năng và lãnh đạo, chỉ huy các học viện, trường sĩ quan quân đội đã thường xuyên quan tâm đến công tác đào tạo, giáo dục, bồi dưỡng nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn. Vì vậy, chất lượng nguồn nhân lực này đã có sự cải thiện đáng kể, cả về về số lượng, cơ cấu, phẩm chất, năng lực…, phát huy tốt nhiệm vụ, chức trách của mình trong giảng dạy, nghiên cứu khoa học, góp phần tích cực nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo của các học viện, trường sĩ quan quân đội. Tuy nhiên, bên cạnh thành tựu, chất lượng nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội vẫn còn bộc lộ một số hạn chế, bất cập như: việc tuyển chọn, đào tạo, giáo dục, bồi dưỡng chưa chặt chẽ; cơ chế, chính sách đãi ngộ; môi trường, điều kiện bảo đảm hoạt động còn hạn chế; số lượng, cơ cấu còn mất cân đối, chưa hợp lý. Đặc biệt, một bộ phận nhân lực chưa thực sự cố gắng rèn luyện, phấn đấu vươn lên trong học tập, công tác, thực hiện nhiệm vụ. Điều đó đã ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội hiện nay.

Để nâng cao chất lượng nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội, cần thực hiện tốt một số giải pháp cơ bản sau:

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể về vai trò và sự cần thiết phải nâng cao chất lượng nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội hiện nay.

Nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội là hạt nhân nòng cốt, lực lượng đầu tàu, mũi nhọn, tiên phong trong hoạt động giảng dạy, nghiên cứu khoa học, đấu tranh tư tưởng lý luận… ở các học viện, trường sĩ quan quân đội. Đây là lực lượng đóng vai trò hết sức quan trọng trong việc nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo, đồng thời, quyết định vị thế, uy tín của các học viện, trường sĩ quan quân đội trong hệ thống giáo dục của quân đội và quốc gia. Họ cũng là lực lượng lao động trí thức, "lao động sáng tạo đặc biệt quan trọng trong tiến trình đẩy mạnh công nghiệp

hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế, xây dựng kinh tế tri thức, phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc"[1]. Đó là lao động trí óc và mang tính sáng tạo trong môi trường giáo dục quân sự vốn nhiều phức tạp, khó khăn, gian khổ. Đặc thù lao động của nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội đòi hỏi họ không chỉ có bản lĩnh chính trị vững vàng, ý chí quyết tâm cao, có trình độ kiến thức và năng lực chuyên môn tốt mà còn phải có thể lực dẻo dai, bền bỉ. Tuy nhiên, bản lĩnh, ý chí, trình độ, năng lực và sức khỏe của họ không phải được hình thành một cách ngẫu nhiên. Nó là kết quả của quá trình đào tạo, bồi dưỡng và tự đào tạo, tự tu dưỡng, rèn luyện thường xuyên, liên tục, lâu dài, đầy gian khổ.

Trong sự nghiệp giáo dục, đào tạo ở các học viện, trường sĩ quan quân đội, nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn có nhiều đóng góp, cống hiến quan trọng. Họ là lực lượng nòng cốt, đi đầu trong đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo; đóng góp tích cực vào sự nghiệp đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ quân đội. Đặc biệt, nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội đã có nhiều đóng góp trong việc nghiên cứu, làm sáng tỏ nhiều vấn đề lý luận, thực tiễn về chiến tranh nhân dân, xây dựng nền quốc phòng toàn dân, xây dựng quân đội nhân dân; cung cấp luận cứ khoa học cho Đảng hoạch định đường lối, chiến lược, sách lược bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Bên cạnh đó, họ cũng đã đóng góp tích cực vào cuộc đấu tranh trên lĩnh vực tư tưởng, lý luận góp phần bảo vệ, phát triển nền tảng tư tưởng, quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách và luật pháp của Nhà nước; xây dựng quân đội vững mạnh về chính trị, làm thất bại chiến lược "diễn biến hòa bình", âm mưu "phi chính trị hóa" quân đội ta của các thế lực thù địch.

Hai là, thực hiện tốt việc tuyển chọn, đào tạo, bồi dưỡng và sử dụng nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội.

Trước hết, việc tuyển chọn đầu vào cho đào tạo nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội phải từ nhiều nguồn khác nhau: học sinh tốt nghiệp trung học phổ thông; chiến sĩ nghĩa vụ; cán bộ quản lý ở các cơ quan, đơn vị trong toàn quân; học viên đã tốt nghiệp các trường sĩ quan; sinh viên đã tốt nghiệp các trường đại học ngoài quân đội…, nhưng đồng thời, họ phải có những tiêu chí cần thiết, đáp ứng mục tiêu đào tạo. Phải lựa chọn những người có phẩm chất chính trị tốt, đạo đức trong sáng; có lòng yêu ngành, yêu nghề; có trình độ nhận thức tốt; có khả năng phát triển nghề nghiệp tốt trong môi trường quân sự. Không chạy theo số lượng mà hạ thấp tiêu chuẩn, chất lượng nguồn tuyển chọn. Mặt khác, cần có cơ chế, chính sách thu hút nhân tài khoa học xã hội và nhân văn.

Bên cạnh khâu tuyển chọn đầu vào, cần coi trọng nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội. Đây là khâu then chốt, có ý nghĩa quyết định việc hình thành các phẩm chất, trình độ, năng lực chuyên môn của nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội. Theo đó, cần xây dựng và hoàn thiện mô hình, mục tiêu đào tạo nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn, đó là đào tạo những cán bộ khoa học xã hội và nhân văn có bản lĩnh chính trị kiên định, vững vàng, đạo đức nghề nghiệp trong sáng; có năng lực chuyên môn nghiệp vụ giỏi; kỹ năng hoạt động công tác đảng, công tác chính trị tốt; luôn tâm huyết với nghề, say mê nghiên cứu, cống hiến cho sự nghiệp giáo dục, đào tạo của quân đội và đất nước.

Coi trọng hơn nữa việc đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng mang tính toàn diện, chuyên sâu, đảm bảo phù hợp với sự phát triển của thực tiễn. Quán triệt tư tưởng chỉ đạo xuyên suốt hiện nay là biến quá trình đào tạo thành quá trình tự đào tạo, thúc đẩy tính tích cực, chủ động sáng tạo; phát triển năng lực, phương pháp tư duy lý luận, tư duy khoa học; năng lực nghiên cứu độc lập, sáng tạo của người học; ứng dụng khoa học công nghệ hiện đại vào quá trình giảng dạy nhằm nâng cao chất lượng đào tạo.

Mặt khác, coi trọng việc sử dụng nguồn nhân lực này trong thực tiễn. Sau khi đào tạo, nếu được bố trí sử dụng tốt, đúng vị trí, đúng sở trường, sẽ có tác

dụng tích cực, không chỉ phát huy được vai trò, tiềm năng sáng tạo của mỗi cá nhân và cả nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn mà còn tạo động lực phát triển nguồn nhân lực này về mọi mặt. Ngược lại, nếu bố trí, sử dụng không tốt, sẽ làm suy giảm động lực phấn đấu và khó có thể phát huy được hiệu quả hoạt động của nguồn nhân lực này, thậm chí dẫn đến hệ quả tiêu cực. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng chỉ dạy: "Phải khéo dùng cán bộ - Không có ai cái gì cũng tốt, cái gì cũng hay. Vì vậy, ta phải khéo dùng người, sửa chữa những khuyết điểm cho họ, giúp đỡ ưu điểm của họ"(2). Người khẳng định: "Người đời ai cũng có chỗ hay chỗ dở. Ta phải dùng chỗ hay của người và giúp người chữa chỗ dở. Dùng người cũng như dùng gỗ. Người thợ khéo thì gỗ to, nhỏ, thẳng, cong, đều tùy chỗ mà dùng được"(3). Vì vậy, có thể nói, sử dụng phù hợp, có hiệu quả nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn là yêu cầu thường xuyên đối với cấp ủy, chỉ huy các cấp trong quá trình phát triển nguồn nhân lực này trong thực tiễn.

Ba là, thực hiện tốt chính sách đãi ngộ, tạo môi trường, điều kiện thuận lợi để nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội rèn luyện, cống hiến và phát triển.

Đảng ta khẳng định: "Chính sách đúng đắn, công bằng vì con người là động lực mạnh mẽ phát huy mọi năng lực sáng tạo của nhân dân trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc"(4). Nếu chính sách đãi ngộ không thỏa đáng thì khó có thể kích thích động lực phấn đấu, cũng như khó phát huy được hiệu quả của nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn trong thực tiễn. Do vậy, phải thường xuyên bổ sung, hoàn thiện hệ thống chính sách đãi ngộ đối với nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn góp phần nâng cao đời sống vật chất, tinh thần, tạo động lực phấn đấu cho nguồn nhân lực này trong thực tiễn.

Cùng với việc thực hiện tốt chính sách đãi ngộ, cần quan tâm tạo môi trường, điều kiện thuận lợi để nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội có điều kiện, cơ hội rèn luyện, cống hiến và phát triển. Thực tế cho thấy, chỉ có trong môi trường văn hóa quân sự tích cực, lành mạnh, với đầy đủ điều kiện vật chất, trang thiết bị tốt, hiện đại… thì nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội mới có điều kiện thuận lợi để thể hiện khả năng chuyên môn, nghiệp vụ và hiệu quả công việc mới đảm bảo đạt được tối đa theo yêu cầu, nhiệm vụ.

Bốn là, phát huy vai trò tích cực, tự học tập, nghiên cứu, tu dưỡng, rèn luyện của nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội.

Cấp ủy, chỉ huy các cấp cần lãnh đạo, quản lý chặt chẽ, thường xuyên việc tự học tập, nghiên cứu, tự tu dưỡng, rèn luyện của nguồn nhân lực khoa học xã hội và nhân văn, xác định rõ chức năng nhiệm vụ của mình; luôn quán triệt sâu sắc mục tiêu, yêu cầu xây dựng quân đội; mục tiêu, nhiệm vụ giáo dục, đào tạo của các học viện, trường sĩ quan, đặc biệt là yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đào tạo trong tình hình mới… Trên cơ sở đó, mỗi nhân lực khoa học xã hội và nhân văn cần xác định cho mình động cơ, thái độ, trách nhiệm đúng đắn với chức trách, nhiệm vụ được giao; thường xuyên nỗ lực phấn đấu, khắc phục tư tưởng tự thỏa mãn, phấn đấu cầm chừng hoặc bằng lòng với chính mình.

Bản thân mỗi nhân lực khoa học xã hội và nhân văn cần xây dựng cho mình kế hoạch tự phấn đấu, tu dưỡng, rèn luyện một cách khoa học, hiệu quả; bám sát tiêu chí đánh giá cán bộ theo quy định của đơn vị, đảm bảo đúng mục tiêu, yêu cầu, nhiệm vụ giáo dục đào tạo, yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng quân đội trong thời kỳ mới phù hợp với khả năng của bản thân cũng như tình hình thực tế của đơn vị. Thường xuyên nêu cao ý thức tự phê bình để xác định rõ những điểm mạnh, điểm yếu, những vấn đề còn hạn chế của bản thân nhằm không ngừng nâng cao phẩm chất, trình độ, năng lực của mình. /.

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam (2008), *Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa X*, Nxb. CTQG, H., tr.90.

(2) Hồ Chí Minh (1947), "Sửa đổi lối làm việc", *Hồ Chí Minh Toàn tập*, T.5, Nxb. CTQG, H.,2011, tr.314.

(3) Hồ Chí Minh (1947), "Thư gửi các đồng chí Bắc bộ", *Hồ Chí Minh Toàn tập*, T.5, Nxb. CTQG, H.,2011, tr.88.

(4) Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb. CTQG, H., tr.79.